

Akú realitu dnes odhaľuje brlohárenie jazveca? Aký vplyv má tento spôsob regulácie na populácie jazvecov? To sú dve otázky, ktoré sme si položili v čase, keď sa čoraz viac hovorí o zvyšovaní stavov najväčšieho zástupcu čeláde lasicovitých.

Na neznámej pôde

GALEJE PRE JAZVECA

*Po viac ako dvojhodinovej
poľovačke sa družstvu
podarilo uloviť párik jazvecov.*

Jazvec sa vedel utajiť v tieni podzemných chodieb svojho hradu. Hoci v niektorých vzbudzuje prehnajú vašej, väčšina z nás nevenuje prívetivú pozornosť najväčšiemu z radov lasicovitých vo Francúzsku (na Korzike sa nevyskytuje). Jazvec je z viacerých dôvodov špecifické zviera. Nie je málo tých, ktorí tento druh nevnímajú v dobrom. Či už ide o jeho štatút, o jeho správanie, alebo dokonca o jeho početnosť, mnohí sa v prípade *Meles meles* mýlia. Zdá sa, že dnes vystupuje z tieňa a je čoraz menej diskretný. Diela tohto neúnavného kopáča sa pravidelne opisujú v rubrike „Rôzne“ lokálnych periodík. Rozšírovaním svojich chodieb ohrozuje štatiku budov, cesty a najmä koľajnice. Čoraz bežnejšie sú aj prípady kolízií s dopravnými prostriedkami, pre ktoré možno predpokladať nárast jeho stavov. Vôbec nechceme označovať tento druh za problematickejší, ako v skutočnosti je. Napriek všetkému, prečo sa za daných okolností zdvíha taká vlna kritiky proti tým, čo z vášne pre túto zver sú prakticky jediní, ktorí ju obhospodarujú odchytnom? Ako vyzerá bežný deň loveckej výpravy (nazývanej aj ekipáž) na jazveca brlohárením? Nasledovali sme jeden tím ochotný podeliť sa s nami o zážitky z takéhoto lovu, tiež neraz posudzovaného nesprávne. Je 17. mája a v departemente Eure-et-Loire sa len pred

Pokým jeden zo psov skúma podzemné chodbičky, ostatní oňuchávajú diery. Len čo sa ozve prvý brechot, ekipáž sa pokúša pomocou hĺbkomeru zamerať jeho polohu.

dvoma dňami začala sezóna lovu jazveca brlohárením. Ako pravdepodobne tisícky iných, aj tu sa zhromaždila skupinka mužov, aby spoločne prežili prvú poľovačku sezóny. V srdečnej atmosfére nie je núdza o úprimné úsmevy. Cítiť nefalšovanú radosť, ktorá ovládla všetkých zúčastnených dychtivo očakávajúcich „svoj“ začiatok sezóny. Hoci sa tu zišlo šesť chlapov, osadenstvo nie je ani zďaleka kompletné. Všetkým sa nepodarilo uvoľniť. Podaktorí pracujú, iní študujú. Prvý zaujímavý poznatok: ekipáž má svoje čaro. „V oblasti lovu brlohárením sa Francúzsku darí a obnova je zabezpečená pravidelným vytváraním nových družstiev. Nadšenie mladých je zdrojom ozajstnej dynamiky,“ vypočuli sme si vo Francúzskej asociácii loveckých brlohárskych družstiev AFEVST (viac sa dočítate v rámečku na str. 32). „Lov pod zemou si nevyhnutne vyžaduje tímovú prácu. Každý člen musí vykonávať väčšinou všetky úkony potrebné pri tomto spôsobe lovu, preto neexistuje žiadna hierarchia vo vzťahoch. Vďaka tomu môže skupina pracovať vo vynikajúcom ovzduší. Atmosféra medzi účastníkmi, chuť zdieľať spoločne zážitky, to drží našu rodinu pokope.“ Skupina medzitým preberá jednotlivé stanovišťa, ktoré boli nadnes zvolené. „Brlohárenie vyžaduje aj prácu, ktorú možno prirovnať k vyšetrovaniu. Najskôr musíte

získať povolenie majiteľov (a nie držiteľov práva lovu). Taká ekipáž prežíva len vďaka sústave brlohov. Pokiaľ sami nevlastníte pár stoviek hektárov, musíte svoje služby ponúkať rôznym ľuďom, ktorí majú viac či menej pozitívne nazeranie na náš spôsob lovu. Veľakrát treba vysvetľovať, presvedčať o význame toho, čo robíme,“ ozrejmuje Francis Vaudron, ktorý je vedúcim loveckého družstva už viac ako 20 rokov. „Takáto osvetová činnosť má svoj význam. Aspoň spočiatku musíme veľa komunikovať. Následne, ešte pred začiatkom každej sezóny, si členovia ekipáže robia prieskum. Z diaľky skúmajú známe diery, vyhodnocujú ich návštevnosť a hlavne identitu ich obyvateľov. Získavame aj iné „adresy“. Naše dnešné vychádzky sú teda ovocím práce odvedenej nielen počas tejto sezóny, ale aj počas všetkých predošlých.“

Len menšina

Nestačí len zistiť, kde sa nachádzajú čerstvo obývané nory. „To by bolo príliš jednoduché,“ hovorí vedúci ekipáže. „Ak chcete, aby sa vám deň vydaril, musíte predvídať. Prvýkrát robíme obhliadku okolia dier v januári. V tomto období ich často navštevujú tak líšky, ako aj jazvece (ako sa dočítate v rámečku na str. 29). Od začiatku januára do 15. mája sa však môže veľa vecí zmeniť, počnúc osidle-

podloží alebo na riskantnom mieste sa nepúšťame. V príliš piesčitom a sypkom teréne hrozí zavalenie chodieb. Aj príliš riskantné skalnaté úseky sú razom mimo hry. Útok nie je možný ani tam, kde sa nedá kopať, či už z dôvodu charakteru pôdy (príliš tvrdá zem), alebo napríklad z dôvodu umiestnenia nory na samom okraji prudkej strminy. Napokon, rozmery niektorých brlohov tiež odrádzajú. Zbytočné je púšťať sa do čohokoľvek na mieste s desiatkami podzemných chodieb a minimálne s takým istým množstvom otvorov. Ani niekoľko dní by vám nestačilo, aby ste sa dostali až na koniec. Naša činnosť sa zameriava na jednoduchové aktivity. Tieto okolnosti samy o sebe naznačujú, že brlohárenie nemá reálne šancu uškodiť celkovým populáciám jazvecov, pretože sa sústreďuje len na malú časť brlohov a vďaka odbornému prístupu vynecháva väčšinu z nich.“

ním nory. Mimochodom, bežne sa stáva, že jazvec opustí brloh zaregistrovaný v tomto čase. Ak si to nenápadne neoveríte tesne pred prvým lovom, hrozí riziko, že poľovačku strávite hľadáním obývanej skrýše a domov sa vrátite unavení a znechutení. To je nešťastný začiatok sezóny! Preto musíte poznať tie „správne adresy“, čo nie je vždy ľahké, vzhľadom na to, že zver má, teda aspoň v našom rajóne, tendenciu opúšťať veľkú časť svojich obydli (pozri rámček na str. 31). Ale toto nie je jediné obmedzujúce kritérium. V čase otvorenia sezóny poznáme veľa obývaných brlohov, ale len niektoré z nich

Muži sa, prirodzene, striedajú a výkop dokončili v rekordnom čase. Po vyhlbení otvoru do chodby je potrebné určiť presnú polohu slepej uličky.

si zaslúžia našu pozornosť. Sila jazveca spočíva v jeho schopnosti osídľovať obydlia, niekedy až nedobytné dokonca aj pre tie najvýkonnejšie ekipáže. Ako dnes uvidíte, brlohárenie nie je jednoduchá záležitosť. Môže si vyžadovať veľké úsilie a pričinnosť, a to aj na mieste, ktoré sa na prvý pohľad javí dostupné. Nikdy nie je nič isté, veď práve to robí brlohárenie poľovačkou. Ale hoci máme zmysel pre neistotu, samovražedné sklony nemáme. Už samotný lov v nore predpokladá ostražitosť a rešpekt pred najvernejšími priateľmi človeka, psami. Keď poznáte riziká, vyhýbate sa im. Do brlohu v nebezpečnom

Správna adresa

Pokiaľ ide o „vyšetrovateľskú“ prácu, náš tím si zatiaľ skôr verí a dohovára si stretnutie na okraji lesa o niekoľko minút neskôr. Muži s rukami vo vreckách a dvoma foxteriérmi na vodidle sa inštinkatívne ponárajú do lesa. Pri brlohárení je výber psov prvoradý z hľadiska ich bezpečnosti. Musia to byť obozretní pomocníci, ktorí si držia odstup

V 17 000 BRLOHOCH

Podhodnotené stavy

R. R. Hargues a J.-P. Arnauduc uskutočnili v regionálnych poľovníckych zväzoch prieskum nazvaný Stav jazveca vo Francúzsku, z ktorého uvádzame najvýznamnejšie a najpodnetnejšie poznatky.

Tento prvý prieskum, aktualizovaný v júli 2008, je založený na sčítaní takmer 17 000 brlohov vo viac ako 2 000 skúmaných obciach a 4 002 usmrtených jazvecov (lovom, odchytnom alebo

pod kolesami áut). Z 2 223 skúmaných obcí sa prítomnosť brlohov uvádza v 85 % z nich. Spolu bolo sčítaných 17 257 brlohov (2 280 obcí), z nich 14 744 bolo považovaných za obývané a 2 513 (15%) za opustené. Medzi brlohmi považovanými za obývané bolo tiež treba rozlíšiť, či ide o hlavný alebo vedľajší brloh. Vo vzorke bolo sčítaných 8 227 hlavných brlohov (56 %), 3 770 vedľajších brlohov (26 %) a 2 591 nerozlišených (18 %). Z tohto výsledku vyplýva priemer 3,7 hlavných brlohov. V 2 223 obciach bolo odchytených v priemere 0,82 jazveca na jednu obec. V kapitole dopravné nehody sa objavilo 786 obcí. Spolu našlo

na cestách smrť 2 185 jazvecov, čím sa zrážky s dopravným prostriedkom stávajú prvou príčinou úmrtnosti v sledovanej vzorke. Na záver, často sa objavuje číslo 150 000 ako celkový počet jazvecov na území Francúzska. Je veľmi ťažké odhadnúť, či je toto číslo spoľahlivé. Pokiaľ ide o náš odhad, treba ho zatiaľ určite brať s veľkou rezervou. Tvrdenie, že jazvec sa nachádza vo väčšine francúzskych obcí, a to vo väčšom počte, je však rozumné. Zdá sa teda, že číslo 150 000 jazvecov je podhodnotené. Bolo by správne, ak by sme počítali len dva jedince na hlavný brloh (nebrali by sa do úvahy potenciálne prírastky).

Po viac ako hodine a pol brechania pod zemou sa pes vynára, aby sa napil. Potom sa znovu vracia na lov a ukazuje vedúcemu ekipáže správny smer. Jazvec sa rozhoduje preraziť si cestu silou. Lovci sú pripravení uchopiť ho do klieští.

die. Viacero lopát, vidly, krompáče, sondy, vreckové lampy, dýky, kliešte a hlavne voda. Je toho niekoľko desiatok kilogramov.

Čuchom a sluchom

Prvá fáza poľovačky spočíva v čo najpresnejšej lokalizácii psa, ktorý pravdepodobne práve vohnal jazveca (alebo viacerých) do slepej uličky. „Dobrý pes musí byť schopný preukázať svoju rozhodnosť v postupe proti obyvateľovi nory a zároveň si ho držať od tela. Potrebni sú húževnatí psi, vedomí si svojich hraníc,“ zdôrazňuje vedúci ekipáže. „Pokým sa brechanie neozýva len z jedného miesta, je zbytočné kopať. Keď sa už miesto dorážania nemení, treba ho presne zamerať.“ Podaktorí si ľahnú na zem. S prižmúrenými očami sa pokúšajú uhádnuť, čo sa asi odohráva pod zemou. Iní vopchajú hlavu do niekoľkých dier, ktoré strážia, pričom vopred starostlivo upchali všetky ostatné mriežkami na pečenie. „Mali by ste ich poriadne podoprieť. Jazvec môže vážiť až do dvadsiatich kilogramov. Je to silný tvor, ktorý si bez váhania razí cestu von. Slabo podložená mriežka len tak odletí a zver vám po mnohých hodinách lovu ubzíkne z brlohu von.“ Nie je to nič zriedkavé, navyše niektoré ústia chodieb sú tak dobre ukryté vo vegetácii, že uniknú aj skúsenému oku členov družstva. Pod zemou sa teraz rozpútal zápas. Zvíra sa zrejme ocitlo len pár centimetrov od dorážajúceho psa. Miesto sa pomaly stabilizuje. Podaktorí začínajú sondovať, zatiaľ čo iní hľadajú presnú polohu pomocou „paličiek“. Narezali si dlhé a pružné vetvy, ktoré teraz zasúvajú do vnútra jednej z dier, pričom sa snažia zistiť jej sklon a smer. Čokoľvek, čo pomôže lokalizovať presné miesto a najmä hĺbku, príde teraz vhod. Šéf rázne, ale opatrne zavítava do hutnej zeminy postupne po kúskoch žrdí dlhú meter šesťdesiat. Každým zatlačením vniká ľažká, hrubá tyč o niekoľko centimetrov hlbšie. Netrvá to dlho a s istotou prevítava strop jednej z chodieb. „Bingo!“ Po troch pokusoch sa zdá, že tím konečne našiel miesto, ktoré hľadal. Preťal podzemnú chod-

OBHOSPODAROVANIE JEDNÉHO DRUHU ZVERI

Nič ako ostatní

Mimo hlavnej sezóny môžu akreditovaní profesionálni lovci a lapači tmiť jazvece na základe nariadenia prefektúry v reakcii na sťažnosti, ktoré súvisia hlavne so škodami spôsobenými na kukuričných poliach na jeseň, najmä keď je táto obilnina v mlieči. Povolenie sa vydáva, ak profesionál zistí škody v podobe poľahnutej plodiny v rozsahu desiatich árov. Tlmenie sa vykonáva brlohárením alebo odchytom do pascí, hoci tento druh už od roku 1988 nie je vo Francúzsku zaradený medzi škodlivú zver. V súčasnosti je brlohárenie jazveca povolené od 15. septembra do 15. januára (presne pred obdobím rodenia mláďat). Prefektúra môže rozhodnúť o rozšírení doby lovu od 15. mája do 14. septembra. Už tradične sa brlohárenie vykonáva najčastejšie počas tohto obdobia. Vyzerá to tak, že jazvec je jediný druh zveri, ktorého doba lovu je mimo tradičnej sezóny.

od silného a občas aj veľmi agresívneho protivníka. Skupinka smeruje k zaznamenanému miestu v tieni stromov. Pozdĺž násypu o málo vyššieho ako jeden meter, vymedzujúceho štvorec z listnáčov uprostred poľnohospodárskej nížiny, sa muži dostávajú až k prvým zreteľne vyšliapaným dieram. Vedúci ekipáže nevyzerá spokojne. Muž mierne povolí vôdzku a foxteriér nehluchne vkľzne do obrovského otvoru s priemerom aj 25 cm, aby z neho bez najmenšieho suchnutia takmer okamžite vycúval. „Už tam nič nie je,“ potvrdzuje šéf, ale o pár metrov ďalej sa pristavuje pri novom vchode. V oku sa mu zablesla sotva pozorovateľná iskrička. Na prvý pohľad sa toto miesto ničím nelíši od predchádzajúceho, no brlohár pôsobí sebaisto. „Ten to má v oku,“ pošepne mu člen ekipáže, ktorý s ním poľuje už viac ako 20 rokov. „To je ohromné.“ Foxteriér znovu poslušne mizne pod zemou. Chlapí roztrúsení po návrší trpezlivo vyčkávajú. Akoby ondikadiaľ vtryskne štekot čiastočne tlmený masou zeminy a už neutícha. „Je to dobré,“ utrúsi pokojne vedúci ekipáže. Na znamenie sa pár mužov vracia späť k autám po nára-

Dve rezidencie

Jazvece s obľubou osídľujú zvlnené, zalesnené nížinaté oblasti. Vo vidieckom prostredí sa im vynikajúco darí v listnatých lesoch, hájoch, remízach či húštinách. Ale vo všeobecnosti sa prispôbia aj iným podmienkam bývania. Z viacerých pozorovaní vyplýva, že nory sú viac rozšírené v oblastiach s dobre odvodnenou a dostatočne tvrdou zemou, kde sa vrchná časť prečnievajúca ponad brloh tak ľahko nezrúti (pričom korene môžu zohrávať úlohu dôležitej podpory). Často sa opakuje aj umiestnenie nory na svahu, čím je uľahčené odstraňovanie vyhrabanej zeminu, a rastlinný kryt umožňujúci zveri

nepozorovane vychádzať z nory a zachádzať späť do nej. V rámci svojho teritória majú jazvece zväčša k dispozícii viacero brlohov. Ich rozloha sa pohybuje od 50 do 700 m². Najdôležitejší denný úkryt sa nazýva hlavný brloh. Počet vchodov (dier) veľmi závisí od charakteru pôdy a doby osídlenia miesta (niekoľko desiatok rokov až storočí). Podzemné chodby môžu viesť až do hĺbky 3, 4 či 5 metrov a vytvárajú ozajstný dvoj- až trojpodlažný labyrint, tzv. jazvečí hrad. V sieti chodieb sa nachádzajú komory, ktoré môžu plniť rôzne funkcie. Tie priestrannejšie (v priemere s veľkosťou 1 m krát 50 cm) slúžia ako spálne. Sú vystlané suchou

trávou, lístím, papradím alebo machom, ktoré si jazvec pravidelne vymieňa. Do vedľajších brlohov nevedie toľko dier a sú využívané len dočasne alebo sporadicky ako úkryt, miesto na oddych či príležitostný denný pobyt. Môžu sa do nich uchýliť aj jedince vyhnané z hlavného brlohu.

bičku ústiacu sotva štyridsať centimetrov od miesta súboja psa s obyvateľom nory. „Má to asi meter,“ potvrdzuje nevzrušenie hĺbkomerač.

Rad za radom

Vtedy sa dáva do chodu pôsobivá mašinéria brlohárov. Mnohí z nás by to vzdali, keby išlo len o to. Muži vysekali na zemi obdĺžnik, na ktorom bude čupieť jeden z nich, a začínajú lopatami vyberať zeminu. Ani nie za pätnásť minút galejnici zdolávajú imponantnú vrstvu hlíny. Všetci sa pravidelne striedajú. Tímový duch sa ukazuje v plnej kráse. Svedomito navrstvené kopce rastú do výšky. „Už sme zem vyťahovali aj vedrami na lane, keď bolo treba kopať do hĺbky dva, ba až tri metre,“ pousmeje sa jeden z nich. Po pár minútach všetci odstúpia a jeden sa chopí hĺbkomeru. Pomaly ho zasúva hlbšie a hlbšie, majúc neustále na pamäti, že psa s jazvecom má tesne pod sebou. Presné umiestnenie chodby je okamžite známe a len potvrdzuje dobrý odhad. Zem sa prebára. Odhaľuje sa chodba. Muži dočistia vchod. Brechot naberá na intenzite. Zápasníci sú celkom blízko. Jeden z chlapov

vzal vreckovú lampu a učupil sa na dne jamy. Boj sa zrazu posúva ďalej. Jazvec, vedomý si hroziaceho nebezpečenstva, využil netušenú spleť svojich chodbičiek a pokúsil sa presunúť inam. Znovu bude treba kopať a nepomýliť sa pri tom. O polhodinu neskôr sme zasa na tom istom bode, ibaže v zemi sú vyhlbené už dve jamy. Tentoraz je jazvec v úzkych a chlapi predpokladajú, že sa učupil iba pár desiatok centimetrov od ústia. Len čo sa dostáva do slepej uličky, pomaličky vystrkuje koniec ňufáka a chce sa pokúsiť preraziť si cestu pomedzi nich. „Pozor, môže to ísť veľmi rýchlo,“ upozorňujú ma. Muži hľbiaci jamu teraz držia psa, ktorý bojoval viac ako hodinu a pol. Po kúskoch postupne vyťahujú krikľúňa, aby vyprovokovali jazveca vyjsť z úkrytu. Na samom okraji výkopu je pripravený lovec s kliešťami. Náhle z chodby vykukne pásikavá hlava. Prichádza pán domáci.

Dolapenie

Široké ramená klieští zvierajú krk jazveca. Ak by sa mu podarilo vyklízuť, hrozí vážne uhryznutie. V okamihu

TAKMER 1200 EKIPÁŽÍ

Samoregulácia AFEVST-u

Francúzska asociácia loveckých brlohárskych družstiev (AFEVST) v súčasnosti združuje vyše tisíc členov z celkového počtu 2 200 ekipáží, ktoré sa venujú lovu líšok, jazvecov a nutrií brlohárením. Ich vysoký počet je daný tým, že úradný postup pri zakladaní družstva je veľmi jednoduchý. Veľkú rolu zohráva aj príťažlivosť ekipáže pre mladých ľudí hľadajúcich kamarátske prostredie. „Na zriadenie ekipáže stačí získať potvrdenie o svorke (najmenej tri vycvičené psy) uznané Oblasťným riaditeľstvom

poľovných revírov a zaslať oznámenie asociácii, ktorá späťne vydá lovecké osvedčenie. Každé družstvo má svoju prevádzkovú knihu, kde sú vymedzené aj náhradné časy lovu na nasledujúcu sezónu. Brlohárenie sa stáva terčom veľmi ostrých útokov v poľovníckom prostredí vo Francúzsku,“ vysvetľuje Frédéric Herbet, prezident AFEVST. „Vzhľadom na tieto okolnosti iniciovala asociácia rozsiahle zmeny. Práve z našej iniciatívy bolo zákonom zakázané vydymovanie, neskôr i odchyt do pascí a nakoniec vznikla i nová klasifikácia druhu (zo škodlivej na lovnú zver). Pracovali sme aj na definovaní času lovu jazveca brlohárením. Našou snahou bolo chrániť druh v období od 15. decembra do

15. mája (od kladenia až do odstavenia mláďat). Aj keď je pravda, že v čase začínajúcej náhradnej doby lovu (15. máj) značná časť jazvecov opúšťa brlohy, v oblasti právnej úpravy začiatku sezóny nemôžeme chcieť viac. Nezabúdajme, že hoci je naša asociácia terčom všelijakých útokov, je vlastne vzorom z hľadiska preberania zodpovednosti za postupy umožňujúce riadne obhospodarovat populácie jazvecov vo Francúzsku. Podľa nás nie je možné považovať jazveca za niečo iné ako za lovnú zver, ktorú my obhospodarujeme tak, ako iní napríklad bažanty alebo jarabice. Pri našom spôsobe lovu je možnosť podľa želania uloviť alebo vypustiť. Jedinečná výhoda.“

vyťahujú z hĺbok ťažké, zavalité zviera, ktoré je razom umlčané. Smrtiaca čepel prenikla srdcom bojovníka. Je koniec. Nehybné telo leží obkolesené mužmi odťahujúcimi rozvášnené psy. Nie je vhodné povzbudzovať v nich ostrosť na tejto bojovnej zveri. Ale chlapi ešte neskončili. Všetko treba upratať naspäť a dočistiť. Prvoradou úlohou každej ekipáže je udržiavať „svoje“ adresy v dobrom stave. Najskôr hrubými polenami starostlivo upravili strop chodieb, na ne navrstvili lístie a zasypali vykopanou zeminou. Miesto opúšťajú až vtedy, keď už všetko vyzera nedotknuto. Hoci sa naša prvá ranná skúsenosť skončila dobre, šéf upozorňuje: „Raz sme jedného dospelého samca so samicou ťahali dve hodiny. Nie všetky poľovačky prebiehajú takto.“ Tento výrok sa čoskoro potvrdil.

Zas a znovu

Zmena kulís. Les sme vymenili za lúku. Po preskúmaní dvoch čerstvo opustených brlohov sa ekipáž dostáva na okraj jednej z nespočetných stáročných remíz, ktoré pretkávajú krajinu oblasti Perche. Staré hraby pretínajú veľkú vyvýšeninu. „Obávam sa, že bude treba kopať, a ďaleko!“ Muži budú potrebovať nemálo času, kým lokalizujú to správne miesto. Až po vyhľbení piatich jám v úplne suchej a hutnej pôde sa im podarilo uloviť jazvečiu samicu, takmer po siedmich hodinách lovu, len chvíľu pred súmrakom. Mnohí by to boli vzdali, ale títo chlapi majú navidomoči v sebe odvahu (alebo šialenstvo) moreplavcov, ktorí sa zbavovali časti svojho nákladu, aby už nemohli pomýšľať na cestu späť, nevediac, koľko míľ im ešte ostáva prekonať, kým doplávajú k neznámej zemi. Ždá sa, že títo

Len čo zviera vytiahnu, usmrčia ho dýkom. Napriek nie veľmi vábnemu obrazu uchopenia do klieští sa tento lov vždy končí rýchlou smrťou zveri. Potom prichádza na rad upratanie brlohu do pôvodného stavu.

muži, rovnako ako aj brlohári, sa riadia rovnakým heslom, pre ktoré mnohí iní kapitulovali. Až do konca, stoj čo stoj! Vždy sa pousmejem, keď počujem znevažujúce reči o takzvanej ľahkej taktike. Aká nevedomosť! Každý má právo mať vlastný názor, pridať alebo nepridať sa k nim, ale všetci by sme sa mali skloniť pred kvalitami, ktoré sú nevyhnutné na brlohárenie, taktikou, ktorá si vyžaduje tú najušľachtilejšiu z nich – guráž.

Reportáž: Thibaut Macé

REPRODUKCIA

V ktoromkoľvek čase

Jazvece sa môžu páriť v ktoromkoľvek období. Prvých päť mesiacov v roku je však ich reprodukčný cyklus na vrchole. Samce sú plodné po celý rok, ale najmä od polovice januára do mája. Aj samice sú najvnímavejšie na konci zimy a na jar. Hlavné obdobie párenia prebieha v dvoch fázach. Od januára do marca dochádza najčastejšie k oplodneniu dospelých samíc (dvojročných a starších). Od marca do

mája samce zase nadbiehajú nedospelým samiciam. Druhé, menej významné obdobie párenia prebieha väčšinou od júla do októbra. Samica sa môže páriť s viacerými samcami v rôznych obdobiach. Samice privádzajú na svet za rok len jeden vrh, v ktorom môže byť jedno až päť mláďat, najčastejšie však dve až tri. V západnej Európe sa mladé rodia hlavne vo februári (v marci), matka ich dojčí 12 týždňov.